

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben:		Egy évre:	12 kor. — fill.
Egy évre	10 kor. — fill.	Fél évre	8 . . . . .
Fél évre	5	Negyed évre	4 . . . . .
Negyed évre	2	Egy hónap	1 . . . . .
Egy hónap	1		
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK IÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **IH. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

Az igazságügy páriái.

Azt is sokszor oly nehezen megoldható problémát, hogy a kecske is jóllakék és a káposzta is megmaradjon, a kormányzat egyik ágában sem sikerült a közelmúltban oly találon megvalósítani, mint Magyarország igazságügyi tárczájánál.

Mig ugyanis a többi tárczák idei költségeloirányzata a mult évi állami költségvetéshez kepest nem egy helyült számbajövő többletet tüntet fel — addig ez az igazságügyi tárczának a mult évre megállapított 36,493.493 koronás költségvetésével szemben a reńdes kiadások folyó évi eloirányzata 36,379.523 koronára, vagyis 112,368 koronával kevesebbre rug. Megtakarítás mutatkozik tehát annál a tárczánál, mely a mellett, hogy a polgárság jogbiztonsága felett örökődik, önmagát fizeti! Mert ne téveszük szem elöl, hogy ezeket a milliókat, mikbe az igazságszolgáltatás évenként kerül, tisztán az ezt igénybe vevő jogkereső közönség — a reńdes adótehertől függetlenül — fedezi. Fedezi pedig amaz óriási mennyiségű bélyegekkel, melyeket az archivumokat megtöltő aktákra illeszt, ama ropant jogilletékekkel, melyeket a pénzügyi hatóságok ama sybilla alapján

kirónnak, mint „Belyeg- és illetékügyi törvények gyűjteménye“ nek hivatnak, és melyeknek labirinthusába a szakértő legélesebb elméje is nem egyszer csödtöt mond, s a mikor például az a jámbor amerikai honpolgár fogalommal sem bír.

Nem értheti tehát szemrehányás az ország igazságügyi kormányzatát, hogy a takarékoságnak nemzetgazdasági szempontból is oly fontos elvét nem tartotta volna be szigoruan idei költségvetése összeállításánál — a kincstár meg lehet teljesen nyugodva, hogy a „káposzta, a mely megmarad“, elég jó kezekben van! De — aránylagosan legalább jóllakik — a költségvetés szerint — a „kecske“ is!

Justitia óriási apparátusát ugyanis körülbelül háromezer itélő bírón kívül még 2511 olyan lény is szolgálja, a kiket „kezelő hivatalok“-nak hívnak — hivatalos világ arisztokratáinak szemében irodai „misera plebs contribuens“. Ezeknek pedig 89 százaléka a hivatalnoki ranglétra legalsóbb fokán állván, nem csoda, ha már évtizedek óta jajgatva panaszojják fel helyzetük mostohaságát, az elömeneteli viszonyok szembeötlő silányságát a többiekkel szemben.

Megkönyörültek tehát végre rajtuk is, s belátva azt is, hogy a munkabírás emelésére és fokozott tevékenység kifejtésére a legjobb rugó az előléptetési kilátások szaporításában van, az igazságügyminiszter a folyó évi eloirányzatban 156 állásnak magasabb dotációval való ellátását prelimitálta, — vagyis kétezer közül 156 irnokot jut atnak jobban javadalmazott irodatiszti állásba s mindezt a anélkül, hogy a fizetési többlet az igazságügyi budget bilanczát — a mult évihez viszonyítva — megzavarná.

És daczára annak, hogy ezeknek az állásoknak a javadalmazási többlete megköveteli a hatvanezer koronát, daczára annak, hogy ezekről a kis emberokről való atyai gondoskodás mellett természetesen nem feledkeznek meg a magasabb rangfokozat birói állások szaporításáról sem, mégis apad az igazságügy költségvetése közel 113000 koronával.

És itt van az államszámveteli aritmetika érdemének tündöklő fényes oldala. Ezt látja az ország színe, ezt a t. Ház plénuma!

Fordítsuk azonban az érmet másik oldalára, arra az oldalra, mely „az

Demény őrnagy.

Csatakép az 1848 — 49-iki szabadságharczából.

Irtá: **Földes Imre.**

Már teljes három nap óta folyt a csata. Elkéseredett bátorsággal küzdött mind a két oldalon.

Nagyobb számban voltak az osztrákok, de ott állott velük szemben a magyar had élén Damjanics, ki egymaga többet ért egy jól felszerelt seregnél. Pedig már csak szóval biztathatta ka onáit, nem vett részt a harcban, lábsebe, melyet a csata hevében kapott, megakadályozta abban, hogy személyesen vezethesse fiait.

Fehér lovára köttötte magát a csata megkérzése előtt. De azért mindenütt meg jelent, a hol szükség volt biztató szavára.

Harczoitak is a „fiuk“ ugy a hogy soha.

De mindhiába. Az osztrákok előnyösebb helyzetet foglaltak el, Ágyu-ütegeik csak ugy ontották a vészhozó golyókat.

Damjanics egy utolsó kísérletet határozott el: Általános rohammal kiverai a nagyobb számú császáriakat erős állásukból. De előbb el kellett távolítani az egyik dombról az ellenséges ágyu-üteget, mely

iszonyu kartácsaival elsöpörhette volna az egész hadsereget.

A 3-k zászlóalját szemelte ki Damjanics erre a veszelyes küldetésre. Nemrég toborzottak össze annak a zászlóaljnak a legénységét. Csupa tejfőlös száju gyerek. Még alig szagoltak löporfüstöt. Fűzben sohasem voltak. De a vezérük, Demény, őrnagy, egyike volt Damjanics legvitézebb tisztjeinek.

Mikor Demény meghallotta a parancsot, zászlóaljának élére ugrott.

— Utánam gyerekek! Meghalunk a hazáért! Előre! — Aztán megindult fekete lován. A harmadik zászlóalj utána, — Hajrá! — Felséges roham volt az. Sznrony szegezve rontottak fel a dombra, szó nélkül piros orcával. Nem volt azok között egy sem sápadt. Az őrnagy ott vágatott előttünk, lovon fel a meredekre. Azt se tudta volna utánna csinálni senki.

Az ágyuüteg tüzei kaczagva nézték a vakmerően ellenük futó csapatot.

— Földre gyerekek! — kiáltotta az őrnagy. A 3-ik zászlóalj villámgyorsan levetette magát a fübe. Csak az őrnagy ült tovább a lován. Fejük fölött bugtag a gránátok, süvöltött a kartács. Deményt egy sem találta.

— Előre gyerekek! — A zászlóalj újra megindult fel a dombra. Az ágyu-üteg újabb lövései elől már nem volt idő a földre vetni magukat. A zászlóalj fele elmaradt bizony az utban véresen.

De a másik fele rohant tovább.

Nemsokára dühörögve tért vissza a 3-ik zászlóalj a magyar táborba. Hozták az agyukat.

Demény Damjanics elé lovagolt.

— Tábornok ur, a 3-ik zászlóalj fele meghalt, de az agyukat megszerezte.

És már hallani lehetett, a mint az elfoglalt üteg a császáriak ellen ontotta golyó záporát.

— Jól van őrnagy uram. De nincs időnk gondolkozni. Rohamra!

Az őrnagy visszanyargalt csapatához.

— Gyerekek, csak nem türjük, hogy életbe maradjunk, mig a többiek odavesztek. Utánam!

A gyerekek megindultak.

— „Hajrá! Előre!“

Peregtek a dobok. Riadtak a kürtök. Damjanics megadta a jelet az általános rohamra. Rengett a föld, zúgtak a golyók.

A 3-ik zászlóalj mindig elől. Élén ott lovagol az őrnagy. Azt nem fogja a golyó. Mosolygó arczezal harczol. — A gyerekek

irodák felé tekint! Azon pedig látni fogjuk az előbbi számtani „rejtvény“ kulcsaképen az „archimedesi csavart“, mely a munkaerőknek „intenzivebb“ kihasználásában, — és a díjnoki létszám apasztásában nyilvánul!

A bíróságok és igazságügyi hatóságok ügyforgalmának évről-évre rohamos emelkedése — a kezelési szakoknak mindinkább nagyobb értelmiséget, figyelmet és felelősséget meg után vonó komplikálása, különösen az u. n. lajstromrendszerrel és az annak idején már a közel jövőben életbe lépő új polgári perrendtartásnál olyképp, hogy az a fogalmi szaknak, vagyis az eddigi bírói teendőknél az érdemleges határozatig átmeneti részét is magába öleli, mind nem jó számba!

Egyszerűsítésnek nevezik ezt — egyszerűsítésnek — a Liebig-féle huskivonat készítésének recipéje szerint! (egy evőkanálnyi pótol egy kiló marhahúst!) Raadásul pedig egy drakói szigorral végrehajtandó és nagy részben már végre is hajtott kormányrendelet az államszolgálat igazi „páriára“ — a díjnokokra sujt kéréssel, azokra a szerencsétlenekre, akik szegények még kevéssel ezelőtt abban a hitben, abban a reményben ringatták magukat, hogy az a nem is oly rég megalkotott „díjnoktörvény“ egy jobb és kevésbé bizonytalan jövőt biztosít a számukra! Helyzetüket tekintve nem jut-e önkénytelenül is eszünkbe Dante Alighieri „Divina comédiájából“ a pokol tornáca felé írt eme monda: „Lasciate ogni speranza!“ „Hagyjatok fel minden reménytyel!“

az ő nevét kiáltják, a mint az ellenség soraihoz érnek.

A császáriak érzik a veszélyt és azért megfeszített erővel küzdenek. Egy óriási hangyabolya lesz a két tabor.

Csak a 3-ik zászlóalj küzd zárt sorokban. Őb, nem új legények már, kiállta a tűzpróbát.

— Előre gyerekek! . . . Tovább! . . . Tovább! . . .

Puska tussal küzdenek már, minden talpalatnyi helyért vér folyik.

Nemsokára felharsan a takaródó, a császáriak visszavonultak.

A 3-ik zászlóalj utánuk.

Késő éjjel tettek vissza a táborba. — Nem jöttek azok vissza sohasem üres kézzel. — Foglyokat hoztak. Meg egy tábornokot is.

Damjanics eléjük lovagolt és megdicsérette a csapatot. A gyerekek „eljen!“-t kiáltottak a beszéde után, hogy a már alvó tábor is felébredt és versenyezve eljenezte velük Demény őrnagyot.

— Mondja csak őrnagy ur, fordult Damjanics Deményhez, micsoda amulettje van magának?

— Nekem tábornok? Semmi sem.

— Bizonyára imádkozik magáért valaki szép őrnagy uram. Ne tagadja.

— Csak imádkozott, most már nem . . . felelte busan Demény.

— Hát akkor mi az ördög óvja meg a golyótól? Láttam, hogy harcolt. — A

És a díjnoki létszám apasztásának kimondott elve immár nem akar irgalmat ismerni! Az a rém, mely sok évvel ezelőtt egyizben hirtelen feltűnt, de gyakori kísértés után ismét egy időre eloszlott, — a Szentgyörgyi-féle takarékmódszer szelleme ismét feltámadt sírjából — kenyérméltóságot, családok nyomorát idézve elő!

Rád diktálták, te szerencsétlen pária, azt a minimális tizenhatsz oldalt, a mit naponként leírni tartozol, ha nem irod, mehatsz! Meghatározzák matematikai pontossággal, hogy abban hány sornak, hány szónak kell lennie; szó és ellenvetés nélkül kellett tünnöd és tünnöd már szegény diurnista, ha tán huszonhatsz oldalt is rendelnének. De íme, egy szép napon csak tudokra adják — a felmondást! Hasztalan könyörögsz, hasztalan folyamodol, csak nyomorult vegetálást biztosít állásod, keservesen megszolgált napidíjra az államháztartás egyensúlyának szent érdekében Magyarország államkincstárának most szüksége van!

És ha állást nem kapva, ismét egy szép, de annál szomorúbb napon nem sietsz az irodába, zokogó, boldogtalan feleségedet pedig tudatlan kis gyermeked kérdeni találja: „Apa, ma nem megy hivatalba?“ — birsz e te a feleletre képtelen anya helyett neki válaszolni?

Szomorú, de bizony való tény, hogy immár százakra megy azoknak a szegény díjnokoknak száma, kiket elbocsátottak, vagy kiknek felmondtak, szaporítván evvel a fajtával is a munkanélkülieknek rémségesen növekedő

granatok ott pattogtak a feje fölött, de magának kutyabaja.

— Ez a baj, tábornok ur. Nem vette észre? Keresem a halált! . . . De nem találom.

Mikor azt mondta, hogy „keresem a halált“, úgy villogott a szeme, mintha azt értené alatta, hogy keresek valakit, akit csak a halál után találhatok fel.

— Keresem a halált, tábornok ur, de hiába!

Meg nem is egészen ejte ki e szót, midőn szó nélkül lefordult lovaról, lövés találta. A golyó az oszták foglyok közül jöhetett.

A 3-ik zászlóalj megdühödve rohant rájuk, hogy megbüntesse az orozva gyilkolót.

Az őrnagy ott feküdt a földön. Beszélt még.

— Itt a halál tábornok uram! . . . Látni . . . látni . . . A mikor kerestem nem találtam . . . De a mikor ő keres engem, akkor meg is talál.

Boldogan kaczagott.

A 3-ik zászlóalj visszatért, magával hozta a gyilkost. Egy buta arczu cserepár volt. Damjanicsot akarta lelőni, Deményt találta. Nemsokára ott függött az egyik fan. Nem érdemel az ilyen ember golyót.

Demény utolsó szavait a gyerekekhez intézte!

— Elvárom fiuk, hogy nemsokára utánam jöttek.

nagy számát. Sok szép beszéd hangzott már el és fog még elhangzani a t. Házban a költségvetési vita folyamán, — kívánatos volna azonban, ha a most felsoroltak visszhangra találnának ott, hol ennek a visszhangnak fogantja is lehet!

Az a kishivatalnok, ki eddig is testi és lelki erejének összeségét adta hivatalának, kit eddig is a lehetőségig kihasználtak, dotációjának némi javulása esetén nem adhat már a legjobb akarattal önmagából többet. Azoknak a verejtékkel megszerzett filléreknek árán pedig, melyek elbocsátott szerencsétlen napidíjasok illetményeiből maradnak meg, pusztán az államháztartás problematikus egyensúlyának fenntartása érdekében, a proletáriátust növelni, sőt családok pusztulását okozni, egyenlő a társadalom számos szociális bajainak szaporításával.

A Rákóczi sir koszoruzás kérdéséhez.

E tárgyban a választmányi határozat ellen meg f. h. 8-án beadtam fellebbezésemet, a minnek tartalmát időszerűnek tartom e lap hasábjain ismertetni, és pedig két okból, nevezetesen a daleylet elnöke által kibocsátott daleyleti közgyűlés tárgysorozatában ezen ügy fel nem vetett, s úgy látszik, hogy ezt az elnök ur tárgyalatni feleslegesnek tartja, másfelől ennek ma kell megjelenni (mert holnap lap nem* adatik ki, Szombaton meg már késő lehetne) hogy a Collegiumi tanuló ifjuság értesülhessen, miszerint a debreczeni daleylet működő tagjai nem hibásak, ők a mártius 15-iki ünnepek színhelyén a Collegiumban tartózkodás nélkül megjelenhetnek, a kapuk előttük is felnyithatók s a többi egyletek is értesülhessenek ezen kényes ügyben, hogy a debreczeni daleylet továbbra is méltó a testvéri szeretetre.

A fellebbezés szövege következő:
Tekintetss Közgyűlés!

A debreczeni lapokban megjelent „Árulás II-ik Rákóczy Ferencz szent emléke ellen“ című cikk folytán, a daleyleti elnök ur, ezen esiklandós kérdésben, a saját tenye és mulasztása fedezésére igen czélszerűnek találta az egylet választmányát a maga szája ize szerint megszólaltatni s a választmány f. é. febr. 22. tartott üléséből az elnök felre vezető információjára a kérdéses hírlapi közleményt „tendentiózus hazugság“-nak jelentette ki; ezen választmányi határozat ellen — nehogy valaki ebből a jövőre nézve tőkét faragjon s elhiggyje, hogy a történt mulasztásért a nagy multu és jövőjü daleylet a felelős, — én mint a működő tagok közzül elnökileg kiüldözött alapító tag, tisztelettel

fellebbezek,

mert a Rákóczy sirja megkoszoruzásának szándékos mellőzése nem a debreczeni dal-

egylet, sem a választmány, hanem az elnök önkényű lénye volt, azon tényért a dalegylet nem felelős, s azon tény odiumát a dalegyleti tagokra atharítani nem lehet. Tiltakozom az ellen, hogy azon tényért a dalegylet ténnyel felelős, mert azon tény az elnök magánténye, azért csak ő lehet felelős, és csak is ő, ki azon Konstantinápolyi ut egész folyamán a korlátlan rendelkezési jogot magának tartotta fenn, mint elnöki jogot, sőt lepszkolta a helyszínen a dalegylet egyik választmányi tagját azért, hogy ez kérdőre merete vonni az utazás főzéljának — a koszoruzásnak — mellőzéseért, megvonta tőle a szót s megtiltotta, hogy az elnöki jogokba beleavatkozzék.

A koszoruzást vagy ennek mellőzését tehát az elnök — saját jogának tartotta fenn, — a melyért felelős csak ő saját személyében vagy elnöki minőségében lehet; vissza utasítom azt, hogy ezért az egylet ténnyel felelős.

Ezekből kifolyólag tiltakozom az ellen, hogy ezen ügybe a dalegylet mostani választmánya beleavatkozzék, mert ezen ügy az elnök magánügye s nem a dalegylet ténye, de azért is, mert a mostani tisztválasztmánynak alig egy pár tagja bir közvetlen tudomással a négy év előtt Konstantinápolyban történetekről; az ügyet a mostani választmány az elnök felvezető információjára alapján vélte felfújhatni egyleti ügygé az az elnök fedezetté; a választmány azon időbeli tagjai pedig egyenként tudják, hogy a most létrejött választmányi szörny szülött határozat hamis adatokon alapszik.

Kifogásolom továbbá a választmányi határozatnak azon kitételét „Tendenciózus hazugság” ezen stílus nem méltó a választmányhoz; ezen dörgedelemmel a választmány olyanokat kíván megrettenteni és félrevezetni, kik az ügyet nem ismerik, — de nem tételezhetem fel azt sem a mostani választmányról, hogy ily irányu czáfolat írására az elnököt és jegyzőt felhatalmazta volna.

Nagy kár volt a mostani választmányának a koszoruzást szándékosan mellőző elnökért magát kitenni; s még nagyobb hiba az a törekvés, hogy az elnök mulasztását a törekvésbe veszi s az ügy odiumát és védelmét az egyletre átvenni akarja.

Az egylet a felelősséget nem vállalja; a mostani választmány pedig jogosítatlan volt e kérdésben határozni s általában jogosítatlan volt egy hírlapi cikk felett haditanácsot ülni.

Végül a tisztelt választmány határozatában foglaltakat érdemileg is kifogásolom, mert Donogán István ur nemcsak megbeszélésből s nemcsak a más alkalmakkor is szokásos eljárás folytán hozta magával a szalagokat, hanem egyleti határozat és megállapodás folytán azzal, hogy a szalagokhoz ott a helyszínen fog az egylet koszorut beszerezni.

Hogy koszorut nem kaptunk volna és hogy a kápolna qvárdianja elutazóban volt; ez neveltséges gyerekes mentegetőzés;

Konstantinápoly $\frac{4}{5}$ része nem török, virágkereskedés keleten sok van s a virággali ékesítés nagyon is szokásos. A Rákóczy hamvait fedő kápolna pedig nem utazott el és pedig annál kevésbé, mert az ottani barátok egyik lényeges jövedelmi forrását képezi a Rákóczy persely s ha a qvárdián elutazni készült volna is — a mit csak most találtak ki — otthon maradt a persely, a mit a qvárdián állítólagos elutazása esetén is a becsületes és hazafias közönség elől nem zárnak el; a perselyvel együtt bármily elutazáskor megnyitattik a kápolna is.

Tény az, hogy a debreczeni dalegylet konstantinápolyi utja programjának főpontja a Rákóczy sírjának megkoszoruzása volt: a mi az elnök szándékos mulasztásából maradt el.

Tény az, hogy midőn ezen mulasztásért az egylet egyik választmányi tagja az elnököt kérdőre vonta, ez a felszólaló tagot lepszkolta, tőle a szólási jogot megvonta azzal, hogy ne avatkozzék elnöki jogokba.

Igaz az, hogy a koszoruzás meg nem történt, de az is igaz, hogy az elnök az udvarába vitt, maga köre rendelt hírlaptrókkal azon hamis hírt terjesztette az országban, hogy a koszoruzás megtörtént.

Ezek szerint nem a perhorreskált ezikk, hanem a választmányi gyűlés határozata foglal magában tendenciózus hazugságokat.

Nincs ugyan kételyem arra nézve, hogy a Cziffer Nándor ur által adott tárgyilagossá felvilágosítást s ezen felelősségekben nyújtott hű kép után is akadnak az egyletben egyének, kik sógorság, komaság, fegyverbarátság, lekötöttség stb. útján az egyletet kívánják az elnök védfalául állítani; de ez az ő saját izlésük, azonban az egylet ilyen compromittálása ellen ismételve tiltakozom.

Tisztelettel kérem a tek. dalegyleti közgyűlést, miszerint az előjelzett választmányi határozatot hatályon kívül helyezni méltóztatassék.

Tisztelettel:

Tordai Gábor,
alapító tag.

En a magam nevét cikkemnek aláírtam, aki hozzá akar szólni; tessék saját nevét aláírni, mert sem Qu, sem X, sem Y czéggel szóba nem állok.

Nyilatkozat.

A „Debreczeni Friss Ujság” mai számának vezér cikkében „Arisztides” aláírással következő közlemény jelent meg:

„A collegiumi pénztár ügyei körül mint főintendáns, abban az időben nagytiszteletű Kiss Albert ur forgolódott. Ő forgatta kis ujján az összes pénztári ügyek irányítását. Őt nevezték el ezért a „gondviselés férfijának.”

„A gondviselés szerű örökös hiánya egy kissé sokba került a collegiumnak, mert fentebb említett 10, 800 korona mellett, a gondviselés szerű férfiu felügyelete ellenére a hűtlen kezelés is okozott körül belül 16,000 kor. kárt, a miből 4—5 ezer kovona soha sem térült meg.”

E közleménnyel szemben kijelentem:

1. Az én „gondviselés szerű örökös hiánya” a collegiumnak egy krajczárjába sem került. Az 1884-dik esztendőben, mikor a főiskolai gazdasági tanácsnak egyik tagja lettem, az 1880, 1881, 1882 és 1883-ik évi számadások oly zavart állapotban voltak, hogy az Egyházkerületi Elnökség a „Földhitel intézet” től, Budapestről kért oly szakferfiut, ki azon számadásokat kellő fizetésért rendezze és megvizsgálja. A „Földhitel intézet” által megbízott szakértő lejött, itt a Bikaba szállt, részére szoba és ellátás rendelkezett. De két heti eredménytelen munka után saját zsebéből kifizette szobajáért és kosztjáért a számlát, összesomagolt és szó nélkül távozva többet vissza sem jött. Azon négy évi számadást és a következő évek számadásait rendeztem és vizsgáltam én. Éveken át vesződttem velők végre is amit lehetett megmentettem s azokat a számadásokat rendbe hoztam.

De az én eljárásom a collegiumnak egy krajczárjába se került és kárt nem okozott. Önök Aristides ur a már előkészített számadások közül, később és csak négy évi számadást rendeztek és vizsgáltak meg és eljárásuk a collegiumnak, az ön saját bevallása szerint 10,800 koronájába került. Az én eljárásom és az önök eljárása közt ez a különbség.

2. Mig önök ezen négy évi számadás rendezésével és vizsgálatával foglalkoztak, azon idő alatt és azon számadások keretében követtetett el az a hűtlen kezelés, mely szerintök, 4 5 ezer korona kárt okozott. Akkor már önök voltak a „gondviselés szerű felügyelet” teljesítői.

Ha tetszik „Arisztides” urnak, aljjon elő nyíltan és mutasson reá férfiasan azon mulasztásokra vagy hiányokra a melyeket, én okoztam. Ellenben tudni fogja a közvélemény is, hogy az „Arisztides” álnév minő embert rejteget és takar.

Kiss Albert.

NAPI HIREK.

Ki lesz a kamarai titkár?

A kereskedelmi és iparkamaránál megürült titkári állást ma délután töltik be választás útján. Az egész város érdeklődése kíséri a kamara határozatát, annál inkább, mert a kamara eddig beburkolódzott s titkolta a nyilvánosság előtt még a pályázók neveit is. A titkári állásra tegnap ejtették meg a jelölést. A kandidáló bizottság tagjai voltak: Szabó Kálmán elnök, Mayer Emil, Serly Ede, Szentkirályi Tivadar, Zádor Lajos, Bechert Manó, Tóth Kálmán, Szántó Győző, Davidházy Kálmán, Kreutzer Balázs (Szolnok) Siehermann Mór (M.-Sziget), Jakó Mihály (Szatmár) és Stoller Ferencz (Nyiregyháza.)

Hosszantartó tanácskozás után ki mondta a bizottság, hogy a mai közgyűlés elé kettős javaslatot terjeszt. — Először, óhajtana, hogy a kamarához olyan titkár jöjjön, a ki már hasonló minőségben működött. Ha ezt elfogadja a közgyűlés, úgy új pályázat kiírását javasolja, s ez esetben a titkári fizetést háromezer forint helyett

négyezerre emeltessék fel; ha azonban a közgyűlés nem látná ennek szükségét, javasolja, hogy a beérkezett pályázók legérdemesebbjei közül válasszon a közgyűlés.

A bizottság öt jelöltet ajánl és pedig: **Grünvald Józsefet, Edvi Illés Lászlót, dr. Körössy Kálmánt, Wittenberger Adolfot és dr. Király Ernőt.** Ezek a jelöltek. Délután dől el, kit tart a kamara közgyűlése legméltóbbnak a jelöltek között.

A jelöltek arra érdemes férfiak mindnyájan, van ugyan köztük olyan, ki e téren még kezdő, de viszont van olyan is, kinek két évtized sikeres működése áll a háta mögött.

Mi nem foglalunk állást egyik jelölt mellett sem. Nem ütik meg a nagy dobót egyik jelölt érdekében sem, mi csak azt hangsúlyozzuk, ne vezesse a közgyűlés tagjait sem személyi, sem másféle tekintet, hanem saját belátásuk, lelkiismeretük szerint adják le szavazataikat arra, kit a legméltóbbnak s legérdemesebbnek tartanak e fontos és díszes állás betöltésére.

A debreczeni szabadság-szobor

A városunkban felállítandó szabadság-szobor létesítésére alakított 12 tagú bizottság tegnap tartotta meg Tóth András jeles szobrászunk műtermében az elkészült teljes nagyságu szoborminta hivatalos szemlét. A szemle előtt a bizottság Komlóssy Arthur elnöklésével rövid ülést tartott, majd Tóth András műtermébe ment, megismerlni a szobrot. A bizottság teljes órat töltött el a szobor megismerésével. A bizottság gyönyörűséggel s meglepedéssel nézte a remek alkotást. Lényegesebb kifogást senki sem emelt a szobor szép, sikerült voltát mindenki elismerte s legteljesebb elismerésüket nyomban ki is fejezték Tóth Andrásnak, ki valóban büszke lehet e remek alkotásra. Ezután az alapos szemle után Komlóssy Arthur általános helyeslés közt jelentette ki, hogy a műveszt a kivitellel egyhangulag megbízzák s felszólítják, hogy az erembe öntés iránt tegye meg a szükséges intézkedéseket. Több a szabadság-szobor megvalósult s még ez évben ott fog az emlékkertben, kissé eldugva ugyan, díszelni.

A főreáliskola márczius 15-iki ünnepe.

A debreczeni állami főreáliskola ifjúsági petőfi önképzőköre az 1848. évi márczius 15-ének emlékére 1902. évi márczius 15-én d. e. 10 órakor ünnepi-gyűlést, rendez, melynek műsora a következő: Nyitány. Előadja az ifjúsági zenekar. Megnyitó beszéd-tartja: Kardos Albert vezető tanár. Márczius 15-ének emlékezete. Ünnepi-beszéd;

tartja Grosz Zoltán VIII. o. tanuló. Talpra magyar! Szavalja Papp József VI. osztály tanuló. Lavotta első szerelme. Előadja az ifjúsági zenekar. Mi történt márczius 15-én. Irta és felolvassa Hegedűs György VII. o. tanuló. „Egy gondolat bánt engemet” . . . Szavalja: Czobor László VII. o. tanuló. Az irodalom és az 1848. évi események. Irta és felolvassa Szabó Mihály VIII. o. tanuló. A mariselli cigányok. Zenekisérettel szavalja Gottlieb Márton VIII. o. tanuló. Himnusz. Előadja az ifjúsági zenekar. Induló. Előadja az ifjúsági zenekar.

A debreczeni löversenyek.

Mekaptuk a debreczeni Lovaregylet titkarságának értesítését, hogy az idei löversenyek április 26-án és 27-én fognak lefolyni a debreczeni pályaterén. Mint a beküldött műsorból kitűnik, löversenyek jellege az idén is inopozans, lefolyásuk nagyszabásu lesz. Az első verseny napon hat, a másodikon hét díjert futtatnak a versenyzők s valamennyi verseny jól van dotálva s így valószínűleg sok nevezéssel fog járulni az április 16-iki bejelentési határidő. A sport-egylet agilis titkara, Engeszer József az idén is mindent elkövet, hogy a debreczeni löversenyek méltók maradjanak régi jó hírhírhöz.

Az ev. ref. felső leánynevelő intézet és márczius 15-ike.

Az ev. ref. felső leánynevelő intézet — vagy mint kedélyes rövidséggel nevezni szoktuk a Dóczy-nevelő — szintén kiveszi a maga részét a magyar nemzeti ünnepek legigazabb napján márczius 15-dikén. Delelőtt saját helyiségében tartja gazdag műsorrall házi ünnepélyt. Este 7 órakor pedig egy intézeti tanárnok vezetése mellett az internátus 50 növendéke vesz részt a „Petőfi dalkör” ünnepi estélyen, mely alkalomra a figyelmes rendezőség 12 páhoit és 60 jegyet boesájtott az igazgatóság rendelkezésére. E szerint tehát az est a páholyok virágkoszorujá által is fényben, érdekességben csak nyer es a siker bizonyos!

Debreczeni első temetkezési egylet közgyűlése.

A debreczeni első tem. egylet mint szövötközött 1902. év márczius hó 16-ik napján azaz vasárnap délután 3 órakor, a városháza kis tanástermében Nagy Közgyűlést tart. Tárnya: A közgyűlés védnök mint díszelnök, 3-ik igazgató, penztárnok, ellenőr s felügyelő bizottsági állások betöltése üresedésyen levő választmányi állások betöltése s póttagok választása. Az igazgatók számadás alóli felmentése. Az alapszabály 3-dik §-a megváltoztatása. hogy a szövötközött 700 taggal működhesen.

A debreczeni izr. szent-egylet

1902. évi márczius hó 16-án vasárnap d. u. 3 órakor az egylet hivatalos helyiségében (József kir. herceg-utca 26. sz.) tartandó évi rendes közgyűlést tart, melynek Targysorozata I. Az 1902. évi számadások és mérleg megvizsgálásra egy 3 tagból álló bizottság megválasztása. 2. Az előjáróság évi jelentése és esetleges indítvá-

nyok, amennyiben a közgyűlés előtt három nappal bejelentetnek. A számvizsgáló bizottság jelentése és ennek alapján az 1901. évi számadások tárgyában határozat hozatala. 4. Az 1902. évi — választmányilag megállapított — költségvetés tárgyalása és évi díj megállapítása. Reggel fél 8 órakor az egyleti tagok a temetőt meglátogatják. Délután 5 órakor ugy a Deák Ferencz-mint a Pásti utcza izr. templomban gyászistentisztelet tartatik.

Közigazgatási tisztviselők és a pénztintézetek.

Sok helyütt és így Debreczenben is divatban van, hogy a közigazgatási tisztviselők, a bankok és takarékpénztárak vezetésében ülnek. A belügyminiszter határozatot hozott ez ügyben és kimondotta, hogy a közigazgatási tisztviselői állások szívesférhetetlenabankigazgató s ággal. A „Budapesti Napló” tegnapi száma erre vonatkozólag a következőket hozza:

A belügyminiszter egy döntéséből kifolyólag Dellimanes Lajos dr. torontálmegyei alispán pár nap előtt rendeletet boesájtott ki, amelyben felhívja azokat a tisztviselőket, akik penztintézeteknél állásokat töltenek be, hogy arról haladéktalanul mondjanak le. Dr. Dellimanes Lajos alispán a Torontáli Hitebanknál viselt igazgatói állását elsőnek vált meg. A rendelet folytán eddig Zsiroos Mihály megyei főszámvévo mondott le ilyen természetű tisztségeiről. Kesztes Aladár tb. főszámvévo a rendeletet megfellebbezte.

Nálunk is így van ez. Hajdúvármegye alispánja nem igen ad ki ilyen határozatot, mert ő maga is elnökigazgatója egy banknak, de a kir. tanácsos polgármester sem, aki szintén elnökigazgatója egy penztintézetnek. Rajtuk kívül többen vannak ugy a vármegyénél mint a városnál. Ott van Wespriem Zoltán főjegyző, Aczél Géza főmérnök s még többen a vármegye élén s a városnál. Urak! Önök nem respektálják fellettes hatóságuknak, a miniszternek rendeletét? Puky Gyula főispán figyelmébe ajánljuk e sorokat, ő szerezhet érvényt a belügyminiszter rendeletének.

Márczius 15-ike az izr. iskolában.

A helybeli izr. iskola, mint minden évben, ugy az idén is megünnepeli márczius idusát. Az ünnepély az iskola imaházában istentisztelettel kapcsolatban fog megtartatni.

Adomány az E. K. E-nék.

A 117 sz. gyűjtőívén az E. K. E. bázis fiaj czéljaira adakoztak az Eötvös-utcazi ev. ref. fiúiskola első oszt. növendékei között: Szalay Ferencz, Tegdes János, Király István, Sipos Sándor 2—2 fillér, Molnar József, Sipos János, Kiss Sándor, Főrizs Sándor, Faragó István, Suba Sándor 4—4 fillér, Aőr István, Pikó Gábor, Szilágyi József, Kiss György, Fésüs István 6—8 fillér,

Halmágyi Sámuel

női felöltő áruházába
megérkeztek a legújabb tavaszi

FELÖLTŐK.

Dus választék! Rendkívüli olcsó árak mellett!

Kocsis Károly, Szilágyi János, Sipos Gabor, Sipos József, Szathmári László, Vántsa Béla, Türi János, Búza József, b. Kovács József, Pásztor László, Szilágyi Imre, Fényi János 10—10 fillér, Vass Elek 12 fillér, Eszenyi István, Levenetek Lajos 14 fillér, Kozma Ferencz 16 fillér, Csuihy Gyula, a. Kovács József, Márkus László, Molnár András, Nyikos Barna, David István 20—20 fillér, Bihari Mihály 22 fillér, Ujvári László 40 fillér. Összesen 4 kor, 44 fillér.

Országos tanárgyűlés Debreczenben.

Az orsz. református tanáregyesület tagjai által f. évi ápril. hó 2-án és 3-án városunkban tartandó közgyűlés alkalmával az érkezők részére újabban a következők voltak szivesek szállást felajánlani u. m.: Dr. Bartha Béla 1, Boczán Elemér 4, Csiky Lajos 1, Dóczy Imre 1, Nagy Elek 1, Sass Béla 1 és Sinka Sándor 1 vendéget látnak el. — Ez uttal is bátorkodom kérni a n. é. közönséget, hogy az érkező tanár vendégek nagyszámára való tekintettel, szállásokat és fogadókat felajánlani esetleg az elszállásolás költségeihez hozzájárulni műköztassék. Debreczen, 1902. márczius 12. Oláh Karoly városi tanácsnok, az elszállásoló bizottság elnöke.

Kinevezés

A debreczeni kir. ítélőtábla elnöke Fülöp Károly debreczeni lakos vezett joghallgatót a debreczeni ítélőtábla kerületébe ideiglenes minőségű díjtalan joggyakorokká nevezte ki.

Az intendatura visszaállítása.

Még a múlt év szeptember havában a városi közgyűlésen azt indítványozták, hogy állítsák vissza az intendaturát a sznhaz kezelésére nézve, vagyis a város vegye hatásköre alá a színházat, mely azt nem csak művészileg emelné, hanem anyagi haszonnal is járna. A közgyűlés az indítványt kiadta a tanácsnak, a tanács kiadta a színházbizottságnak, az meg tovább adta egy szűkebb körű bizottságnak, hogy tanulmányozza az ügyet és tegyen róla jelentést a márcziusi közgyűlésnek. A márcziusi közgyűlés ugyan áprilisra maradt, de azért már mozog a kis bizottság és Oláh Karoly tanácsnok elnöklete alatt e hó 10-én tart gyűlést ebben a tárgyhban, a színházi penztár mögötti kis szobában, ahol atkutadják majd Komjáthy 6 esztendőös bevetel-kiadás könyveit és abból vonják majd le a konzekvenziákat az intendaturára vonatkozólag.

A ker. akadémia márcz. 15-iki ünnepélye.

A debreczeni kereskedelmi tanintézet 1848. márczius 15. emlékeztetőre f. hó 15-én d. e. fel 11 órakor ünnepélyt rendez a következő tárgysorozattal: Hymnus. Énekli az ifjúsági énekkar. Elnöki megnyitó. Tartja Rochlitz Miklós ifj. elnök. Egyveleg Hunyady L. operából, Előadja az ifj. zenekar. Nemzeti dal, Petőfi Sándortól, Szavalja Kovács Lajos, III. évf. tanuló, Tinódy XVI. századbéli magyar lantos Eger vár diadala cz. eredeti szerzeményét éneklik a női tanfolyam növendékei, zongorán kíséri: Donogán Klarika k. a. Márczius 15. emlékeztete. Irta Katz Adolf, III. évf. tanuló. Felolvassa: Glück Endre III. évf. tan. Boka kesergője. Előadja hegedűn Engel László II. évf. tan, zongorán kíséri Bayer János II. évf. tan, Honvéd sirok. Benedek Jánostól, szavalja Arrde Pál, III. évf. tan. Régi nóták, népdal

egyveleg. Előadja az ifj. zenekar. Márczius 15. Farkas Sándortól, Szavalja Kertész Kálmán, II. évfolyam tanuló. Rákóczi induló Énekli az ifj. énekkar, zongorán kíséri: Jankó Etus k. a.

A Petőfi dalkör márczius emlékünnep.

A Petőfi dalkör szombat esti emlékünnepére iránt általános az érdeklődés. — Ez megnyugtató és jóleső jelenség, mert annak bizonyosságát mutatja ez, hogy nem halt még ki az emberek javarészből a multidők nagy eseménye iránt a kötelező tiszteletes kegyelet. Oh ennek kihalni az emberi lélekből nem is szabad soha! — mert ennek a halála a magyar nemzeti becsület és Szabadságszeretet kihalása volna. Csak az töltheti be öntudatos nemes hivatást a jelenben, a ki a multak diességéből meríti a munkához és kitartáshoz a szellemekölési erőt. Az 1848. márczius 15. ike egy új életnek, a szabadgondolkodás és a szabad szellem újraébredésének örökemlékü fenyves történelmi napja volt. E nagy nap emléke iránt minden becsületes magyarnak kegyelettel és tisztelettel kell viseltetnie.

Ennek a hazafiai kegyeletnek oltárán kíván áldozni Debreczenben a Petőfi-dalkör mely Márczius 15. én este az „Arany-Bika“ dísztermében rendez nemzeti ünnepélyt, a következő programmal:

1. „Nyitány“ Magyar testvérek debreczeni első zenekarától.
2. „Honfidal“ Huber öi előadja a Petőfi dalkör.
3. „Csengeri apó“ költemény irta és felolvassa dr. Király Péter.
4. „Bucus“ Riegertől, előadja a Petőfi dalkör.
5. „A sajtó szabadságról“ irta és felolvassa ifj. Moritz Pál.
6. „Talpra magyar hi a haza“ előadja a Petőfi-dalkör. Az estély kezdete pont 7 órakor. Belépti díjak személyenként 2 korona. Családjegy 3 személyre 4 kor. páholyjegy 2 kor.

Elemi isk. tanulók ünnepélye.

A debreczeni elemi izraelita iskola szegény tanulóinak felruházási alapja javára márczius 23-án vasarnap délután 5 órakor a „Margit“-fürdő dísztermében Purim-ünnepélyt rendez. Az estély műsora a következő: Troubadour fantasie. Verdítől. Hegedűn előadja Darvas György. Dezsőke király akar lenni. Vigjáték egy felvonásban. Irta: Tabori Robert. Előadják: Békési Anna, Goldstein Helén, Kohn Erzsike, Kardos Ferencz, Popper Ferencz Radnai Ernő és Szántó Józsi. Csipkerózsza. Élékép. Személyek: Csipkerózsza: Rosenfeld Paula. Királyfi: Boros Miklós. Virágok: Szántó Magda, Klein Mariska, Geiger Hilda, Mezei Ella; Radnai Berta, Bach Erzsé, Konrad Ilona. Fischer Etel. A régiség gyűjtő. Magánjelenet. Előadja: Freund Böske. 5 Akác virágok. Melodrama. Irta: Várady Antal. Előadja: Brief Ilona urhölgy. Zongorán kíséri: Sonnenberg Berta urhölgy. 6. Rebeka a kútnal. Élékép Személyek: Rebeka: Rosenfeld Paul. Eleázár: Salamón Berta. Vízterítő leányok: Herczka Etel, Burger Margit, Konrad Ilona, Mandel Irén, Weisz Margit és Burger Erzsé, Toloczko Szeréna. Az új nevelőnő. Vigjáték egy felvonásban Irta: Murai Károly. Előadják: Fischer Irén, Fülöp Szidónia, Herczky Irma, Ungár Ella, Rosenfeld Anna, Rosenfeld Paula, Mandel Irén, Gutfreund Margit és Konrad Ilonka. Bakos és Bekes. Párbeszéd. Előadják: Schwarcz László és Balkányi

Pál. Liszt 2. számú Rhapsodiája. Zongorán előadja: Sonnenberg Berta A jótékonyág tündére megkoszorazza Erzsébet királyné képét. Élékép. Személyek: Tündér: Fiszcher Irén, Angyalok: Reichman Edith, Eisler Anna, Gelberger Ilona, Svarcz Eszti, Neuman Regina, Moskovits Margit, Schwarcz Rózi- Bródi Gy. Nagy M. Glük M. Kukoricza foztás. Élékép, tánczezel és énekkel. Irta és összeállította: Lövingerné Farkas Fanni. Szereplők: Gazda: Weisz Sarolta. Gazdasszony: Herczka Irma. Julius néni: Mandel Irén. Józsi: Rosenfeld Paula. Boriska: Fischer Irén. Magda: Hajaal Ilona. Leányok és legények. Az előadásban előforduló táncok: I. Palotás, tánczolja: Fischer Irén—Rosenfeld Paula; Kis Ilona—Boros Miklós; Kronovitz Juliska—Grünbaum Margit; Burger Margit—Márkus Rozsi; Bach Erzsike—Mandel László; Eisler Anna—Radnai Ernő. II. Tarantella, tánczolja: Mandel Irénke. III. Magyar szölo, tánczolja: Hajnal Ilonka. Előadás után bufett, utána táncz. Belépti-díjak: személy-jegy 2 korona, Családjegy (3 személyre) 4 korona, Gyermekek-jegy 50 fillér. Felülfizetsek köszönettel fogadták. Jegyek kaphatók: Kuthi Zsigmond iskola igazgatónál és előadás napján a pénztárnál. Külön megbívók nem küldetnek!

Máthé László ügye a kir. táblán.

A kir. ítélőtábla büntető tanácsa tegnap foglalkozott Máthé László volt városi számtisztnek bűnügyével. A jobb sorsot érdemelt fiatal embert a könnyelmű életmód váltóhamisításba kergette, a miért a törvényszék figyelembe véve az enyhítő körülményeket, 10 havi börtönre ítélte. A tábla büntető tanácsa bessenyei Szell Farkas elnöklésével tegnap foglalkozott ez ügygel. A vádat Igyártó Sándor főügyész képviselte, a védelmet dr. Benedek János helyettese Boross Lajos ügyvédjelölt teljesítette. A tábla a törvényszék ítéletét helybenhagyta s miután a főügyész is megnyugodott az ítéletben, az jogerőre is emelkedett.

A kis hős.

Egy kis jutlandi városban történt. Négy testvér elment korecsolyázni a tó vizére. A legidősebb fiucska tizenhárom éves volt. A gyermekek összefogozva korecsolyáztak, amikor váratlanul beszakadt alattuk a jég. Mind a négyen a halál torkában voltak, mert senki sem volt közelükben. A tizenhárom éves fiu azonban nem vesztette el lélekjelenlétét, hanem hősiességgel bukott ismét és ismét a víz alá, hogy fuldokló testvéreit kihuzza, ami sikerült is neki. A bátor gyermek még azután is biztatta halálra rémült testvéreit, a kikkel futva menekült haza hogy némileg főmelegedjenek. Valóságos csoda számba megy, hogy a gyerekeknek semmi baja nem történt.

Hajtóvadászat veszett farkasokra.

Szilágy megye alispánjától érdekes átirat érkezett Biharvármegyéhez. Elmondja az átirat, hogy a Réz-hegységben a farkasok elszaporodtak és tizes csoportokban csatangolnak. — A hegység alján fekvő három község lakói sokat szenvednek a duvadaktól. E mellett a farkasok veszett kutyákkal is marakodtak s így félt, hogy a vesztség kiűt közöttük is. Minthogy a duvadak a Biharvármegyével szomszédos részen garázdálkodnak, az alispán közös hajtóvadászatra hívja fel Biharvármegye közönségét. A hajtóvadászat veszett farkasokra elég izgalmasnak ígérkezik.

Tisztelettel értesítjük a hölgyközönséget, hogy tavaszi bevásárlásunkról hazaérteztünk s áruházunkat a **tavasznak legújabb ujdonságaival** felszereltük.

Rendkívüli nagy választék nap és esernyők nyakkendők és övökben.

Darvas Testvérek

női- és gyermekfelöltő áruházában, Hungária kávéház mellett.

Helyi piaci árak.

— A vásárfelügyelőség jelentése. —

Az 1902. február 10—11-én megtartott heti vásárok árai:

	kor. fill.	kor. fill.
Buza	19.—	18.40
Kétszeres	14.40	14.—
Rozs	15	14.—
Árpa	12.—	11.60
Zab	14.—	12.80
Tengeri	10.	9.20
Köles	9.—	8.80
100 kg. kor. fill.	kor. fill.	kor. fill.
Szalonna sós	94.—	100.—
" uj	90.—	96.—
Haj	102—	106.—
Zsir	112.—	120.—
Kih. sertés	80.	84.—
Sertésbőr	90.—	94.—
Szén 100 kg.	6.60	4.20
" II. rendű	4.20	3.60
Ló felhajtató	—	470 darab
Elkelt	—	260 "
Szarvasmarha felh.	—	630 "
Elkelt	—	390 "
Sertés felhajtató	—	1260 "
Elkelt	—	849 "

Remekírók Képes Könyvtára.

A mielőtt száz év előtt a magyar szellemi újjászületés megindítóit ábrándozták, a mit Kazimezy nagy nyelv- és irodalomjuttató hazájában, mint a művelődés legerősebb fegyverét és fokmérőjét dícsőített; az emberi szellem remek alkotásának gyűjteménye íme megvalósult. Megindult a Remekírók Képes Könyvtára, a magyar és külföldi irodalom mesterműveinek díszes köntösű, illusztrált kiadása: megindult egyszerre hét kötettel, a mely tartalmával és külső formájával egyszerre megragadó, mindenkinek tetsző izelítőt alkot a nagy vállalkozásból. Ket kötet Petőfi, két kötet Kisfaludy Sándor, egy-egy kötet Shakspeare, Moliere és Tóth Kalman: ezek bemutatói a hatalmas vállalatnak, mely meg akarja adni a magyarságnak a magyar és az idegen nemzetek nagy szellemének műveit: a magyar műveltség bibliáját.

Irodalmunknak, szellemi életünknek régi nagy szükséglete őt testet ezzel a vállalkozással. A művelt magyarság számára a világirodalom sok remeke bizonyos mértékben rejtett szellemi kincs. Mert bár ismerik hírből, ismerik igen sokan szemelvényekből, vagy az egésznek olvasásából is, de nem ismerik olyan bensőben, nem értik meg annyira minden részletében, a hogyan csak a nyelv intím ismerete, s elsősorban az anyanyelv közvetíti a nagy szellemnek minden titkait. A magyar klasszikusok mellett tehát elengedhetetlen a magyar műveltség tárában a legnagyobb idegen szellemek termékeinek mellette magyar kiadása is, azoké, a kik túlnőttek a maguk országának, a maguk nyelvének határain s egész világnak váltak szellemi utmutatójává, gyönyörűségévé. Kiadó eddig még csak kísérletképpen sem nyult hozzá ilyen vállalkozáshoz. Meg a pusztán magyar remekíróknak egyöntetű kiadásával sem próbálkoztak meg, nem hogy lett volna bátorságuk a magyar irodalmi kultúra érdekében nagyobbat is tenni s a magyar remek kiadását a külföldi szellemóriások műveinek kiadásával párosítani. Épp ezért a Lampel-Wodianer cég vállalkozása: jelentős tett, melyet egész jelentőségében az irodalomtörténet fog méltatni.

Mert mit eszelekedett a vállalat megindításával ez a kiadó: először adja egységes, ritka díszű kötetek alakjában a remekírók műveinek impozás gyűjteményét a magyar nyelven, nagy művészek képeivel

és a klasszikusok képmásával. Ezen a nagy jelentőségű eseményen kívül vajton nem nagy dolog e, hogy a Remekírók Képes Könyvtára alkalmas ad a magyar irodalom esztétikusainak új munkák, új találmányok és kommentárok megírására, a miből a magyar irodalomtörténeti és kritikai irodalomnak támad nagy, talán korszakalkotó gyarapodása. És alkalmas ad a legjelesebb magyar műfordítóknak, hogy tehetségüknek erejét új munkalkodással fejtsék ki irodalmunk gazdagítására?

Valóban alig lehetne így előre számot adni róla, határozottan megértelmezni azt a hatást, a melylyel egy Alexander Bernatnak, Beöthy Zoltannak, Banóczy Józsefnek, Rákosi Jenőnek, Palágyi Menyhértnek, Riedl Frigyesnek, Juniusnak, (Zilahy Kiss Béla) stb. új az eddigieknél is melyebbre hatoló fejtegetései lesznek egész irodalmunkra és szellemi életünk fejlődésére. Mert a magyar esztetika és irodalomtörténet e leghíresebb művelői s velük más kiválóságok, mint Abrányi Emil, Ambrus Zoltán, Angyal David, Balassa József, Dóczy Lajos, Eudródi Sándor, Ferenczi Zoltán, Haraszti Gyula, Hegedűs István, Hevesi Sándor, Kossuth Ferencz, Négycsászár László, Szász Károly, Váczy János, és Várady Antal, irodalmunknak csupa kitünősége fogják bevezető tanulmányokkal és szövegmagyarázattal kísélni a Remekírók Képes Könyvtárának egyes köteteit hogy ezzel is közelebb hozzák a nagy szellemek alkotásait a művelt magyar közönség lelkéhez, megadván nekik a teljes megértés lehetőségét és gyönyörűségét.

Hogy pedig mindez milyen nagy fokán lesz az irodalmi értékek, arra legbiztosabb a vállalkozás szerkesztőjének, dr. Radó Antalnak a neve, a ki mint poéta és műfordító, mint irodalmi essayista és mint szerkesztő, már eddig is országosan elismert nagy érdemeket szerzett irodalmunkban; ennek a könyvtárnak tervezetével, a kiváló munkatársak egész seregének összetoborzásával pedig a maga nagy képességének legnagyobb próbáját adta.

Ilyen nagy és díszes párdával indult meg a Remekírók Képes Könyvtára és gyönyörű eredeti díszes kötetekben a magyar és a világirodalom legcsodálatosabb alkotásait fogja szétvinni az országba minden művelt magyar ember okulására és gyönyörűségére.

Milyen felemelő gondolat, hogy a magyar család otthonában együtt lesz a legnagyobb magyar írók mellett a legnagyobb külföldi szellemek minden híres munkája. Ott lesz Petőfi mellett Byron és Heine, Berzsenyi mellett Musset és Leopardi, Madach mellett Goethe és Schiller, Katona mellett Schakspeare, Moliere és görög tragikusok, Vörösmarty mellett Homeros, Vigilius, Firdusi és a Niebelungének, ott lesz továbbá, a mire semmiféle külföldi hasonló vállalatban példa nincsen, az új Magyarország három megalkotója, gróf Széchenyi István, Kossuth Lajos és Deák Ferencz s ezeken kívül sok más, a kiket e helyütt mind felsorolni hosszadalmas volna.

A Lampel-Wodianer cég azonban ilyen jelentős kulturális feladattal szemben még nagyobbra is szánta magát. Míg másutt, Németországban és Angliában e nagy klasszikus kiadások hazájában évtizedek teltek el, míg a remekírók illusztrált kiadására vállalkozó kiadó akadt, addig ez a cég mindjárt a remekírók ez első magyar kiadását a rajzoló fantázia mesterműveivel díszítette, hogy e tekintetben is teljes legyen a legnagyobb szellemi kincseknek ez a tára.

És valóban a mesterműveket kísérő illusztrációk megkészszerzik a remekírók

könyvtárának értékét. Mert az illusztráció segítségére jön a fantáziának s a művész lelkének látásával megmutatja nekünk azt, a minek elképzelésébe fantáziánk belefáradna. O zis az illusztráció, a melyen elmenk, lelkünk új gyönyörűséget kap a nagy szellemek élvezése közben és az erőt alkotásaik teljes megértésére. Melyikünk a legműveltebb, a legerősebb képzelőtehetségű ember is tudná úgy elképzelni például az Madách „Ember tragédia” jának virágraszoló jeleneteit, a hogy azokat a rajzón legnagyobb mestere; Zichy Mihály megrajzolta katonájain, a melyeknek reprodukciói fogják díszíteni a Remekírók Képes könyvtárának Madách kiadását, vagy melyikünk tudna csak képzeletben is versenyezni azokkal a mesteri képekkel, a melyekkel egy Bihari Sándor, Garay Ákos, Gergely Imre, Hegedűs László, Jendéassek Jenő, Márk Lajos, Nagy Zsigmond, Péthy Lajos, Neogrady Antal, Telegyi László, Tull Odén stb. fogják díszíteni, magyarítani és szemléltetni a Remekírók Képes könyvtárában meg jelenő összes klasszikus műveket?

Sokat lehetne még elmondani annak a nagy vállalkozásnak jelentőségéről és kulturális hatásáról. De az addig elmondottak eléggé mutatják nagy horderejét s azt, hogy minden más, még külföldi vállalatot is túlfog szárnyalni. A magyarokat együtt adja a külföld klasszikusaival; nagy esztétikusok utmutató tanulmányával, elsőrangú mesterek illusztrációival s mindezt párját ritkító díszes köntösben: a nagy írók domborművű medailon képével díszített kötésben: ez valóban a magyar család szellemi oltára, a mely a legnemesebb gyönyörűséget, a nagy szellemek alkotásainak és gondolatainak élvezését, megértését fogja megtalálni.

Ezt igéri a már megjelent hét kötet s ezt a további kötetek tervezete, a minél szebb, becsesebb ünnepi ajándékot a magyar irodalmi kultúra hoszu évtizedek óta nem kapott. Az ilyen vállalkozásért az elismerés és a hála el nem maradhat, kivált mikor a kiadó cég nagy áldozatkészségét, melylyel e vállalkozást létrehozta, azzal tetézi, hogy a 250 korona aru könyvtár megszerzésére a legmegtanysabb feltételekkel nyújt módot. Ez áldozatkészség révén havi 3 korona részletfizetésért minden, még a legegyszerűbb polgári család is megszerezheti magának az otthonnak ezt a szellemi kincstárát.

A díszes mű 3 koronás havi részletben megrendelhető **László Albert és Társa** könyvkereskedőnél.

II-dik Rákóczi Ferencz története.

A magyar nép számára írta: **Ifjabb Móricz Pál.**
(Rákóczi első szerelme.)

Az olasz ég búbajos varazsa virágot fakasztott a Rákóczi fiatal, meleg szívéből is. Nem afele léha kaland volt ez. Langyos, illatos az ezüstszerű holdas éjszaka. Gitár szó peng, üde női hang lágy olasz danája csicseregve kíséri ott fent az erkélyen . . . A nő férje öreg, de az aszszony fiatal. Szeme szíve csupa tűz. A szeuvedély égeti, epeszi testét, Ah! Az olasz nők! . . . Nem afele Bocaccio kaland, imilyen édes, fűszeres, izgató eset a Rákóczi első szerelmének a története. Nem mámorító, mint a szicíliai bor; de kristálytisza, üdítő, andalító, mint a sziklai forrás, mely a havas hegyek mélyéből fakad. Az örökzöld fenyőfák mélabusón hajlongnak a kris-

tálpatak felé, mintha csak gyászolnának valakit, valamit. Az ily szerelmeknek rendezen szomorú az utolsó fejezetük.

Nem is tüzes szemű, mámorító szavu, forró kézzel kaczki olasz nő gvujtotta föl az aransarkantus fiatal magyar lovag szivét; noha dölczeg megjelenése, nevének hire nem kicsit izgatta az olaszpalotadámakat is. . . Olaszország nevezetesebb helyein mindenütt megfordult Rákóczi. Teljes esztendőt töltött a narancsvirágos olaszföldön. Epedős kékszemű, aranyhaju, hófehér nagyémethoni hercezkisasszony volt, aki szerelemre indította Öreg, méltóságteles várkastélyban született ez a hajadon, Valahol az érzelgős németföldön. Ott akkor még sok hegyes torony ékítette a hercegi kastélyokat. Több termett szőkefejú rozs, mint aranykalászos buza. Öregtölgyfa erdős nagy Németországban nevelkedett a fiatal Rákóczi Hófeherkéje. Magas eredetű családból. A darmstadti uralkodó hercegnek volt a leánya a tündérmódra karsu Darmstadti Magdolna. A harfa bizonyára kedves hang szere volt neki.

A fiatal hercezkisasszony is Olaszországban utazgatott, az anyja és egy sörizsak nagybátyja kísérték. A véletlen hozta össze a két uri társaságot. A kedves időtöltésnek az lett a vége, hogy a fiatalok megszerették egymást. Midőn elváltak az aranyhaju Magdolna Rákócziának az arajaként utazott haza a sok tornyu darmstadti várkastélyba, mely tajon öreg tölgyfa erdők susogtak, bugtak. Vadrozsa bokrok virultak virultak az útszélen.

Mindkettőjük szivét oly boldog gyönyörűséggel andalította ez az első szerelem. Szentül hitték, hogy őket csak asó-kapa választhatja el. Hetedhét országra híres lesz a lakodalomuk. Rákóczi szín selyemkendővel hátra is köti majd az aranyos kontyát a kis menyecske. A piros csizmát, a bogláros hófeher ingváltat sem. Mindig szerette liire után is a magyarságot, hat hogy nálánál tüzről pattantabb magyar menyecske nem is lesz. a szép Magdolna, rokkáját pergetve, az öreg kastély torony erkélyén, a tölgyfa-erdős német kastélyban is többször, százszor abrandozott. Még a selyempillás szemét is behunyta. . . Édes! Édes szerelem!

Mégis szive később majd megszakadt. Elmaradtak a selyemhaju Ferencz váravart gügyüjgető levelei, melyeket messze földről hordott a staféta. De Ferencz is hiába varta leveleire a gyöngéd szüzes választ. Pedig mintha minden levélke illatos, mézes, harmatos rózsza lett volna. Ugy tele írta azt a papirost Magdolna szerelmével.

Hiába! az osztrák eselszövkök megirgyellék a Rákóczi boldogságát. Közbe fondorkodtak. Ők sikkasztották el a szerelme sek edes leveleit; sőt mivel a házasság kötése által Rákóczi újabb emelkedésétől félték, a legalacsonyabb módon szaggatták szét az első szerelem edes szivfrigyét. . . Belevonták a darmstadti herceg család több tagját is a fondorlatba, magát a császári udvart. Rákóczival elhittették, hogy Magdolna meghalt és eltemették. . . A szerelmes Magdolna előtt pedig hamisított levelek alapján csafasággal, csábító szándékkal, hűtlenséggel piszkolták be Rákóczit.

Csak évek múltán derült ki a csel-szövkök aljassága, minő fondor am tással szakitották el egymástól a két igaz szerelme st. Ekkor mar Rákóczi is rég nős volt, ekkor már a szép hercezkisasszonyt is máshoz erőltette a család. . . Ily szomoruan végződött Rákóczi első szerelme. A költő busdalt írhatna arról.

(Folyt. köv.)

Debreczen sz. kir. város tek. Árvaszékétől

néhai Szöllössy György

ékszerész hagyatékához

tartozó összes árukat s követeléseket megvásárolván a leltározott követelések a mai naptól kezdve, a városházával szemben levő régi helyiségben, ottani megbízottam kezéhez fizetendők. Ugyanott az

ékszerek, órák és ezüstemüekből álló

áruraktárt darabonként és nagyobb mennyiségben is kiárusítom.

A boltberendezést, műszereket eladom. — Az üzlethelyiség minden órán kiadó.

Tisztelettel

Löfkovits Arthur.

Nánássy József

férfi szabó műhelye

Debreczen, Főter 66 szám alatt.

Minta után választandó a legjobb bel-földi, valamint angol és francia szövetek, felvállal a legújabb divat szerint minden szakmába vágó férfi ruhának gyors és pontos elkészítését, valamint iszjítás és levasalás a legolcsóbb árak mellett teljesítettik. Számos látogatásért esedezem

Nánássy József.

A legjobb és legmegbízhatóbb gazdasági és kertő magvakat

Komlóssy Lajos

(előbb Szabó Zsigmond)

magkereskedése

Debreczen, Piacz-Hatvan-u. sarok.

Arjegyzéket és mintákat kívánatra térmentve küld.

Varga József

butorkereskedő, kárpitos és diszító

DEBRECZEN, Piacz utca 44.

Értesíti a n. é. butorvásárló közönséget, hogy tulhalmozott raktara miatt ugy egész menyasszonyi kelengyéket, mint egyes darabokat, a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelűig, igen olcsó árban árusít el. Mindenféle asztalos és kárpitos butorok átalkítását és kijavítását is elvállalja olcsó árak mellett a legelővidebb idő alatt.

Diszítésekét a legszebb és legizlősebb kivitelben eszközöl.

Kínálat. Könyvelést, levelezést elvállal, hivatalok és hatóságoknál peres és perenkívüli ügyekben szükséges információk szerzése, adása és szorgalmazása, okmányok megszerzése tárgyában tetszés szerinti díjazásért, továbbá utazással kapcsolatos ügyekben költségek megtérítése mellett 4 kor. napidíjért eljár **Bródy Henrik** kir. tvszéki ny. irodaigazgató Debreczenben Széchenyi u. 25.

Szép bajusz nyerhető rövid időn a híres „Hajduságpedrő” használata által. Egy doboz 40 fl. Kapható Debreczenben Tóth Béla gyógyszerárában, valamint a készítő Grósz Nagy Ferencz gyógyszerésznél H.-Szoboszlón.

Olcsó bevásárlási forrás!

Pásztor Gyula és Társa

vas, szerszám és rézaru kereskedése.

DEBRECZEN, Csapó-utca. Bank-ház.

A nagyközönség szives figyelmét van szerencsénk felhívni vas, acél és rézaru kereskedésünkre Debreczen, Csapó-utca elején.

Gazdasági eszközök: Lánzos (Sack) ékek, mindenféle ekereszek és kézi szerszámok. Vasboronák, lánzok. Angol gépszij és gépfelszerelések.

Háztartási cikkek: Takaréktűzhelyek, kályhák, konyhaedények, solingeni evőszerek, ollók és zseb-kések. Épület és butor vasalások. Műszerek minden kézműves számára mér-ékelt árak mellett.

Épületi vasgerendák és falkötő vasak külön ajánlat szerint.

Vadászati kellékek: Vadászfegyverek, revolverek és töltények, ugyszinte mindenféle hozzávaló felszerelések igen jutányos árak mellett.

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

Honi gyártmány.

Saját műhelyemben készült, legújabb divatu, izléses kivitelű

cszilinderek

3 frittól feljebb Nálam vásárolt cszilinderek vasalását mindenkor díjmentesen eszközölöm.

Kemény és puha kalapok

tisztítását és átalakítását jutányosan teljesítem.

ZACHAR S.

kalapos mester. Debreczen, Piacz utca 42. (Biedermann ház.)

Witt Adolf

uri divat, kalap és cipőáru üzlete

Debreczen, Piacz-utca 19 sz.

a Tisza palotával szemben.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát női, férfi és gyermek cipő, kalap, fehérenemű és egyéb uri divat cikkekben

a legolcsóbb árban.

Női kesztyük minden színben párja 82 kr.

Rosenthal Dániel

gőzmalmában őrlés:

Buza, rozs és kétszeres, ingyen rostálva, pilleltetve vagy simara őrlve legjutányosabb árban.

Árpa és tengeri darálás 50 fl. mmként. Legjobb minőségű kétszeres és szitált buza lisztek, tengeri, árpa, dara, korpa eladás a malomban, hol kicsinyben is a legolcsóbb arakat számítanak. Díjmentesen üzemben tartva van az ola malom az őrlető közönségnek

A Gazda és Kertészkedő közönség

szíves figyelmébe ajánlom új üzlethelyiségemben **Kossuth-utca 7.** ujonnan felszerelt és tetemesen meg bővített

Magkereskedésemet

Nagy raktár mindennemű gazdasági magvakban, mint arankamentes francia, olasz és magyar luczerna, quediuburgi répamagvak, takarmány fűmagvak, pázsit magvak, konyhakerti és virágmagvak.

Teljesen friss 1901. évi termés. 1902. évi vetésre szánva.

Kontsek Géza

magkereskedésében.

Debreczen, Kossuth utca 7.

Alapított 1801.

BLATTNER GYULA

Debreczen, főtér

építészeti üveges, üveg, porcellán, tükör és lámpa nagyraktára.

Az építkezési idény beálltával ajánlja

üvegezési vállalatát,

valamint raktáron levő több méretű

kész ablakait.

Dus választékban állanak t. vevőim részére úgy saját szükségleteire, mint menyasszonyi vagy egyéb alkalmi ajándék tárgyak.

Képkerekezések olcsó árban.

45563—1901 tkv.

Arverési hirdetményi kivonat.

A debreczeni kir. tszék mint tkvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy Stark Marton végrehajtatonak Bonyhai Jánosné úgy is mint gyám elleni végrehajtási ügyében a debreczeni kir. Törvényszék a debreczeni kir. járásbírósg területén levő a debreczeni 914 sz. tjk-ben a L. 948 hrsz. a. foglalt 703 régi népsor számú házas birtelkekre és pedig az 5242/1901 sz. végzéssel özv. Bonyhai Jánosné javára bekebelezett haszon elvezeti jorra való tekintet nélkül 3080 koronában megállapított kikiáltási árban a végrehajtási arverés elrendeltetvén, annak foganatosítására határidőül **1902. évi márczius hó 27-ik napjának d. u. 3 órája** a kir. törvényszék arverési termében kitézetett.

Kikiáltási ár 3080 korona azonban az az arverésre kitétt ingatlan szükség esetén a kikiáltási áron alul is elfog adatni.

Az arverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 %-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni avagy az 1881 LX. tc. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elősmervényt a kiküldöttnek átadni.

Az arverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. tszék mint tkvi hatóságnál és Debreczen sz. kir. város rendőr kapitányi hivatalánál tekinthetők meg.

Kelt Debreczenben a kir. tszék mint tkvi hatóságnál 1901. dec. 23. napján.

Harsányi Gusztáv

kir. tszékí bíró.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.

Kertalakítás és javításokhoz

5000 db. szép és erős **Diszbokor**, u. m.: Jázmin, Spirea, Loncez, hóbagyó, orgona, stb. **2000 db. Diszfa**, jubar, hárs, Platán, olaj, jegenye és gömb ákácok, **Fenyők** és **Thuják** stb. **Grosi-féle** egész nyáron virágzó **Cánnák** s több szép **cserepes virágok** a legjutányosabb ár mellett kaphatók

Fehértói István

Széchenyi-utca végén, a nánási vasut mellett levő műkertész telepén.

Ugyanott **2000 db. 1—2 éves szépfa** **Rózsafa** á 1 kor., **bokor** és **futórozák**, közte a gyönyörű **Crimson Rambler** ujdonság á 20—30 kr.

Adler és Mezey

üveg és porcellán üzletében

már nagymennyiségű áruk érkeztek meg, minek következtében teljesen berendezett raktárt tartunk **Porcellán. Üveg** és **diszműárkban**. Tavasz idényre legjutányosabb árak mellett ajánljuk **Kerti golyó. Preparált Palma** és a még raktáron levő **függőlámpáinkat**.

Művészies kivitelben **fényképnagyításokat** még eddig nem létezett olcsó áron elvállalunk. Képkereket saját találmányu illesztő gépünkön legszebb kivitelben készítünk. Remek **keretléc** mintáink, valamint a fenti czikkel szép kiviteléről és főképp azok szolid áráiról a n. é. közönség szíves meggyőződését saját érdekükben reméljük és vagyunk

Tanulót elfogadunk **ADLER és MEZEY.**

Allamilag oltalmazott kiváló minőségű **ARANKAMENTES**

LUCZERNA MAGOT

ARANKAMENTES

lóhere magot,

megbízható **QUEDLINBURGI** termelőtől beszerzett

valódi **Oberndorf** sárga

• **Mammuth** vörös óriás és

• **Olajbogyó** alaku aranysárga

répamagvakat.

Legnehezebb faju **ANGOL PERJÉT**, valamint friss termésű

konyhakerti és virágmagvakat

jutányos árban ajánl

GERÉBY FÜLÖP UTÓDAI cég

DEBRECZEN.

Vidéki megbízásokat a legpontosabban eszközünk.

Meghívás.

A debreczeni kerületi betegsegélyző pénztár

f. évi márczius 16-án, d. e. 10 órakor

Hajdumegye székházának nagytermében

rendes közgyűlést

tart, melyre a közgyűlési kiküldöttek tisztelettel meghívotnak.

TÁRGYAK:

1. Az igazgatóság pénztári jelentése és a számadások előterjesztése.
2. A felügyelő bizottság jelentése s a felmentvény iránti határozat.
3. Választott bíróság megválasztása.
4. Felügyelő bizottság megválasztása. — Indítványok.

Debreczen, 1902. márczius 5.

Netaláni indítványok a közgyűlés előtt 8 nappal az elnökségnél írásban nyújtandók be.

Az igazgatóság.